

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Békés Attila

Tavaszdik a Váci úton

Múltból a jelenbe, ötvenötös villamossal

Osztályozás

Tárgy

725.092.1

Hely

Váci út

Idő

1962

Személy

Ötvenötös villamossal utazom a múltba. A vezető mellé állók tisztán akarom látni a tavaszodó Váci utat. *Erős Sándortól* szeretném hallani, milyen volt a nagy útvonat, amelyen *elkocsikázott harmincnycolc esztendő*. Minden fát ismer.

LEHEL TÉR

Első csengetés.

Látom:

Elöttem a sárga Westend-ház. A járdán embersokaság. Üzletajtók csillogva nyílnak, csukódnak. Cipőt, kenyeret, szövetet, ékszeret vásárolnak. Az átjáróba most fordult a 43-as busz; a házon túl a Nyugati előtti téren ijedten felrebben egy galambcsapat.

Hallom:

„A Nyugati tele volt elhullott lovakkal. A front után kijöttünk ide, *csakánnyal kapartuk a sínből az üvegtörmeleket, a vasdarabokat*. A Sziget utca sarkán egy nagy ház *összedőlt*.”

A második csengetés után: Elöttem a Lehel-piac. Várunk. A lámpa piros. Trolibuszok, kék autóbuszok szaladnak a hídra, fentről gurulnak a teherautók. Bútor, szén, tégla, fa, gép, tej. Ezt hozzák-viszik, fordulnak vele a Váci útra. Távobabb: *a négy étmunkásház*. Baloldalt vöröslük a Kontakta.

Hallom:

„Az automata irányítólámpákat néhány napja szerelték fel. Azelőtt trolibusz se volt. Autóbusz csak 15-ös. Innen indult. Ez a hosszú ház sem állt. Fénycsővel világítanak, régen gázlámpák voltak, no, villany is, csak homályos, nehéz volt kocsit vezetni. A piacot rendezték. Emlékszem, amolyan gyerekkember lehettem, egyszer errefelé kísértem haza a kislányt. Egy patkány ugrott ki a bódék alól, egyenesen nekünk jött. Patkányfészek volt a Lehel-piac.”

HÉTHÁZ

Dózsa György út.

A környéket rendezték. *Trolibusz jár.*

„A sarkon állt a Nép-mozi. Megrogyant — *lebontották*. Az utcát szélesítették. Most nézzen balra: *elment a Ferro-globus*. Erre mindenütt ócskavastelep volt. A Kisgödör meg a Nagygödör csárda régebben: *most helyükre hat-héteemeletes lakóházakat építenek*. Múlt héten láttam, jöttek az első lakók. Micsoda teherautók hozták holmijaikat! Nem egy barna, szű rágta, petróleumozott szekrényt, sifont, kasznit, mint az én időmben, hanem komplett szobabútort. Igaz, *jobbára fiatalok voltak*. No de éppen ez az!

Itt a Tizenháromház. Tizenhárom kapuja van. Még ez is megszépült, kifestették a műlktor. Mellette a Hétház. Jobbra új épületek, helyükön gödrök voltak, meg kunyhók.

ÁRPÁD-HÍD

Aztán az Árpád-híd előtt állunk. *Új lakótelep épül velünk szemben*. Itt teremtik Budapest talán legszebb részét. Már magasodnak a házak. A levegőben toronydaruk fordulnak. Építőgépek dolgoznak. A hídfő környéke impozáns: széles utak, közöttük zöld sáv, járdák, kerékpárutak, autóutak. Távolban a budai hegyek kéklenek, előttük a romantikus Óbuda, a Dunán a Margitsziget. A Róbert Károly körút sarkáról *eltűntek a rozoga épületek*.

A múlt:

„Ötödikére nekem is van színházjegyem. *A színház helyén gödrök voltak*. Új híd épült. *Ott nádas volt*. Előtte a hírhedt Dani-csárda, Váci út 120. Ez volt a cím. Lebontották, most nincs 120-as szám a Váci úton. A tulsó oldalon épül az új lakótelep. Ezelőtt deszkarakatár volt, még régebben *szeméttánya*. Mindenütt nyomortanya. A Tisza utcában, mindjárt a Váci út sarkán állt *a Népszálló*; ide terelték a munkanélküliségben elronyolódott embereket. Most látom magam előtt: jöttem a villamossal, ilyen szép idő volt, melegen sütött a nap.

A szálló vendégei kint ültek a lépcsőn, a padon, levetették rongyaikat, úgy tetveszkedtek, amíg a rendőr véget nem vetett a ceremóniának.

THÄLMANN UTCA

A Dagály... Mi lett belőle?! Hírnév! Ide járok magam is minden nyáron. Azóta épül, bővül az Acélöntő és Csögyár. A Hazám-mozi! Az Orion Hópalackot megtoldották. *Új technikum*. Ez a lakótelep most készült. Az Apály utcától a Főti útig.”

Pelyhező, vén platánok alatt megyünk. Az üvegen át meleg a fény. Enyhén fordulunk. Jobb oldalról elénk fut Angyalföld büszkesége: *a Thälmann utcai új városnegyed*. A Tarnai-réten, az elsüllyedt angyalföldi romantika, a Tripolisz helyén épült, napfényes, gyönyörű, új házak.

„Nézze: én mondhatom, itt ettem meg kenyérem javát a Váci úti villamoson. Elöttem szálltak fel-le az emberek. Tudom, milyenek voltak és látom őket most. Ha hiszi, ha nem: nem tudom megállapítani, melyik a tisztviselő, melyik az esztergályos. És a nők! Jó, jó — a szabályzat kimondja: nem szabad rácsodálkozni semmiért, mert abból lesz a baj. De hát a férfi, az csak férfi... És: ennyit nem jártak szórakozni az emberek. *Mindig olyan ünnepélyesek.*”

HAJÓGYÁR

Csengetés.

Látom:

A parton hajót építenek. Csattog a szegeccselő. A napfényben villan a hegesztőpisztoly a hajólemez rozsdaszínű vasán.

Mögöttem hallom:

„*Ettől a kis fától egészen a hídig mind azóta épült*. Az Adócsögyár korszerűbb. Ipari tannühelyt emeltek. Most bővítik. Ebben a házban óvoda van.”

Az újpesti remiznél leszálunk a villamosról. *Erős Sándort* leváltják. Hajnali négytől délután két óráig — elég volt. Holnap ötre jön. Bemegy a főnökségre. Jelentkezik. Addig a megállóban várok rá. Már jön: „Viszontlátásra!” Indul haza, a kis rákospalotai házba.

— Nincs otthon az asszony, én melegítem az ebédet.

Az öbölben szól a hajókürt. A hídon átrohan a vonat. A Pilis felől fúj a szél, langyos a levegő.

Tavaszdik a Váci úton.

Békés Attila

Esti Hírlap,
1962. ápr. 3.